

OTEVŘENÁ VÝZVA OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY

K důslednému dodržování zákonných povinností, objektivitu, vyváženosti, nestrannosti a profesní etiky České televize a Českého rozhlasu a k přijetí systémových opatření k nápravě

Adresáti:

- **Vláda České republiky**, k rukám předsedy vlády **Andreje Babiše**
- **Ministerstvo kultury ČR**, k rukám ministra **Oto Klempíře**
- **Česká televize**, k rukám generálního ředitele **Ing. Hynka Chudárka**
- **Český rozhlas**, k rukám generálního ředitele **Mgr. René Zavorala**
- **Rada pro televizní a rozhlasové vysílání**, k rukám předsedy **Ing. arch. Václava Mencla**
- **Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky**, k rukám předsedy **Tomia Okamury**
- **Senát Parlamentu České republiky**, k rukám předsedy **Miloše Vystrčila**

Věc: Výzva k zajištění zákonnosti veřejnoprávního vysílání, prověření soustavného porušování zásad objektivitu a vyváženosti a svolání společného jednání k přijetí účinných nápravných opatření

Vážení představitelé státních institucí, vážení představitelé veřejnoprávních médií,

my, níže podepsaní občané České republiky, se na Vás obracíme touto otevřenou výzvou z důvodu závažných a dlouhodobých pochybností o důsledném naplňování zákonného poslání České televize a Českého rozhlasu.

Jsme přesvědčeni, že problémy v oblasti objektivitu, vyváženosti, nestrannosti a profesní etiky veřejnoprávního vysílání nejsou ojedinělými excesy, ale vykazují znaky dlouhodobě přetrvávajících a prakticky každodenně se opakujících pochybení.

Považujeme za nezbytné, aby byla tato tvrzení podrobena nezávislému a transparentnímu přezkumu a aby příslušné orgány vyvodily odpovídající závěry a přijaly účinná nápravná opatření.

I. ÚSTAVNÍ A ZÁKONNÉ ZÁKLADY VEŘEJNOPRÁVNÍHO VYSÍLÁNÍ

1. Listina základních práv a svobod

Podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod je zaručena svoboda projevu a právo na informace.

Tato práva zahrnují svobodu vyjadřovat své názory a právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky.

Veřejnoprávní média mají při naplňování těchto práv významnou společenskou úlohu, neboť jejich zákonným posláním je poskytovat veřejnosti objektivní, ověřené a ve svém celku vyvážené informace.

Svoboda projevu a redakční nezávislost představují základní hodnoty demokratického právního státu. Současně však nezabavují provozovatele veřejnoprávního vysílání povinnosti respektovat zákonné požadavky na obsah vysílání.

2. Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi

Podle § 2 odst. 1 poskytuje Česká televize veřejnou službu za účelem naplňování demokratických, sociálních a kulturních potřeb společnosti a zachování mediální plurality.

Podle § 2 odst. 2 písm. a) patří mezi hlavní úkoly České televize poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů.

Podle § 2 odst. 2 písm. c) má Česká televize poskytovat vyváženou nabídku pořadů odrážející rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů.

Z těchto ustanovení vyplývá, že objektivita, ověřování informací a názorová pluralita nejsou pouze dobrovolnými profesními zásadami, nýbrž zákonem stanovenými úkoly veřejné služby.

3. Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu

Obdobné povinnosti ukládá Českému rozhlasu § 2 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a c) zákona č. 484/1991 Sb.

Český rozhlas je povinen naplňovat poslání veřejné služby, poskytovat objektivní a ověřené informace, zachovávat jejich celkovou vyváženost a přispívat k pluralitě veřejné diskuse.

Tyto povinnosti se vztahují na činnost instituce jako celku, nikoliv pouze na jednotlivé vybrané pořady.

4. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Za zásadní považujeme zejména ustanovení § 31.

Podle § 31 odst. 2 musí provozovatel vysílání poskytovat objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů. Názory a hodnotící komentáře musí být oddělovány od zpravodajských informací.

Podle § 31 odst. 3 musí být ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech respektovány zásady objektivity a vyváženosti. V celku vysílaného programu nesmí docházet k jednostrannému zvýhodňování politických stran, hnutí nebo názorů jednotlivých skupin veřejnosti, s přihlédnutím k jejich skutečnému společenskému a politickému postavení.

Podle § 31 odst. 4 musí provozovatel vysílání ze zákona poskytovat vyváženou programovou nabídku pro různé skupiny obyvatel.

Současně § 31 odst. 1 chrání svobodu a nezávislost vysílání. Nápravná opatření proto musí být přijímána zákonnými prostředky a nesmějí představovat nepřípustné politické zásahy do redakční činnosti.

II. KODEXY ČESKÉ TELEVIZE A ČESKÉHO ROZHLASU

1. Kodex České televize

Kodex České televize konkretizuje zásady naplňování veřejné služby a stanoví pravidla profesního jednání pracovníků České televize.

Za významná považujeme zejména tato ustanovení:

Článek 5 – Péče o informace ve zpravodajství a aktuální publicistice

Upravuje zásady práce s informacemi, jejich ověřování, objektivitu a vyváženosti zpravodajství a aktuální publicistiky.

Jeho účelem je chránit diváka před zkreslenou, neúplnou či zavádějící prezentací skutečností.

Článek 6 – Pořady diskusí a pluralita názorů

Stanoví pravidla pro vedení diskusních pořadů, přístup k názorové pluralitě a odpovědnost za jejich dramaturgické a moderátorské zpracování.

Diskusní pořady nemají být prostředkem k předem určenému zvýhodňování jedné strany veřejné debaty.

Článek 23 – Česká televize jako instituce

Zakotvuje požadavek nezávislého, nestranného a neutrálního působení České televize jako instituce.

Zvláště upozorňujeme na zákaz zneužívání programu k prosazování vlastních institucionálních zájmů.

Dodržování těchto pravidel musí být předmětem účinné vnitřní kontroly.

2. Kodex Českého rozhlasu

Kodex Českého rozhlasu vymezuje profesní a etické povinnosti instituce a jejích pracovníků.

Jeho preambule zdůrazňuje nezávislé a nestranné zpravodajství, pluralitu názorů, veřejnou diskusi a vysoké etické standardy.

Zvláštní význam mají ustanovení upravující práci se zpravodajskými informacemi, jejich ověřování, nestrannost a zachování profesní odpovědnosti.

Požadujeme, aby oba veřejnoprávní provozovatelé vysílání důsledně uplatňovali vlastní kodexy nejen jako deklaraci profesních hodnot, ale také jako skutečný nástroj kontroly kvality a odpovědnosti.

III. DLOUHODOBÉ A OPAKUJÍCÍ SE NEDOSTATKY

Podle našeho přesvědčení dochází ve vysílání České televize a Českého rozhlasu k opakovaným pochybením, která mají být předmětem nezávislého prověření.

Nejde podle našich poznatků pouze o jednotlivé nahodilé situace. Namítané postupy se objevují prakticky každodenně a vyvolávají pochybnosti o fungování kontrolních mechanismů.

Za problematické považujeme zejména:

1. Jednostrannou prezentaci společenských a politických témat, pokud nejsou dostatečně zastoupena relevantní odlišná stanoviska.
2. Nerovný přístup k účastníkům diskusních pořadů, zejména při poskytování prostoru k vyjádření, kladení otázek a možnosti reagovat na kritiku.
3. Zaměňování zpravodajských informací za hodnotící soudy, jestliže není dostatečně zřejmé, co představuje ověřenou skutečnost a co osobní názor nebo komentář.
4. Nedostatečné ověřování informací, které může vést ke zveřejnění nepravdivých, neúplných nebo zavádějících tvrzení.
5. Nevhodné moderátorské postupy, zejména pokud moderátor namísto nestranného vedení diskuse vystupuje způsobem, který neodůvodněně zvýhodňuje nebo znevýhodňuje některého účastníka.
6. Nedostatečně transparentní vyřizování stížností, pokud veřejnost nemá možnost zjistit, zda bylo konkrétní namítané pochybení řádně přezkoumáno a jaká opatření byla přijata.
7. Možné systémové nedostatky v řízení a kontrole, jestliže se obdobné problémy dlouhodobě opakují bez doložitelné nápravy.

Zdůrazňujeme, že účelem této výzvy není předjímat výsledek jednotlivých právních posouzení, nýbrž požadovat důsledné prověření namítaného soustavného jednání.

IV. APEL NA SJEDNÁNÍ NÁPRAVY VEŘEJNOPRÁVNÍCH INSTITUCÍ

Veřejnoprávní média mají ve společnosti mimořádné postavení. Jejich činnost je financována zejména prostřednictvím zákonem stanovených rozhlasových a televizních poplatků.

Veřejnost má proto legitimní právo požadovat, aby tyto instituce důsledně naplňovaly své zákonné poslání, hospodařily transparentně a disponovaly funkčními mechanismy odpovědnosti.

Nezávislost veřejnoprávních médií nesmí být zaměňována za nepřezkoumatelnost jejich činnosti.

Stejně tak však kontrola jejich zákonných povinností nesmí být zneužívána k politickému ovládnutí redakčního obsahu.

Vyzýváme proto příslušné orgány k následujícím opatřením:

1. Svolání společného jednání

Požadujeme svolání společného jednání zástupců občanské iniciativy, vedení České televize a Českého rozhlasu, jejich kontrolních rad a dalších příslušných institucí.

Účelem jednání musí být věcné projednání namítaných nedostatků a určení konkrétních postupů k jejich nezávislému prověření.

2. Nezávislý audit vysílání

Požadujeme zadání odborné obsahové analýzy vybraných zpravodajských a politicko-publicistických pořadů za reprezentativní období.

Analýza musí být provedena podle předem zveřejněné metodiky a zahrnovat zejména objektivitu, vyváženost, ověřování informací, způsob vedení diskusí a zastoupení relevantních názorových proudů.

3. Přezkoumání účinnosti kodexů

Požadujeme vyhodnocení, zda jsou pravidla obsažená v Kodexu České televize a Kodexu Českého rozhlasu v praxi skutečně dodržována a zda existují účinné mechanismy pro řešení jejich porušování.

4. Odpovědnost vedení a kontrolních orgánů

Požadujeme, aby příslušné rady v rozsahu svých zákonných pravomocí vyhodnotily, zda vedení obou institucí vytváří dostatečné podmínky pro plnění zákonných úkolů veřejné služby.

V případě prokázaných pochybení požadujeme přijetí odpovídajících nápravných opatření a vyvození odpovědnosti v souladu s právními předpisy.

5. Transparentní systém stížností

Požadujeme zveřejňování souhrnných informací o stížnostech týkajících se objektivity, vyváženosti a profesní etiky, včetně způsobu jejich vyřízení a přijatých opatření.

6. Pravidelné veřejné vyhodnocování

Požadujeme zavedení nebo posílení pravidelného odborného vyhodnocování plnění zákonných povinností veřejnoprávních médií a zveřejňování výsledků těchto hodnocení.

V. VÝZVA K ODPOVĚDNOSTI A OBNOVENÍ DŮVĚRY VEŘEJNOSTI

Důvěra veřejnosti v Českou televizi a Český rozhlas nemůže být založena pouze na jejich zákonném postavení nebo veřejnoprávním označení.

Musí vycházet z každodenního naplňování zákonných povinností, vysoké odborné úrovně, transparentnosti a skutečné odpovědnosti za kvalitu poskytované veřejné služby.

Za nepřijatelný považujeme stav, kdy by opakované a důvodně namítané nedostatky zůstávaly bez věcného prověření pouze s odkazem na nezávislost médií.

Svoboda médií a odpovědnost za dodržování zákona nejsou protichůdné principy. Jsou vzájemně se doplňujícími podmínkami demokratického veřejnoprávního vysílání.

Obracíme se proto na všechny adresáty s požadavkem, aby se touto výzvou v rámci svých zákonných kompetencí zabývali a přijali konkrétní kroky směřující k prověření namítaných nedostatků a odstranění případných zjištěných pochybení.

Žádáme o písemné vyjádření do 30 dnů od doručení výzvy a o sdělení, zda a za jakých podmínek jsou adresáti připraveni účastnit se společného jednání.

Nebude-li výzva věcně projednána, vyhrazujeme si možnost obrátit se na další příslušné vnitrostátní a evropské instituce zabývající se ochranou svobody médií a dodržováním právních standardů veřejnoprávního vysílání.

Tato výzva je otevřená veřejnosti a bude předložena k podpisu občanům České republiky.

Za občanskou iniciativu Nezávislí Češi, Moravané a Slezané z.s.:

Jaroslav Krejčí, Jiří Hnilička, Jitka Kolářová

Další signatáři:

Pavla Šafaříková

Jaromír Vyskočil

Pavel Loukota

Radka Doležalová

Josef Pavlík

Zdeňka Niklová

Zuzana Loukotová

Miroslav Otto

Marek Adam

Bedřich Šmudla

František Třeštil

Pavel Nikl

Milan Blaškovič

Součástí této Otevřené výzvy občanů je přiložený podpisový arch